

Kaupan liiton maksuvälinevaliokunta

Aika	Maanantai 10.10.2022 klo 13.00–15.01
Paikka	Eteläranta 10, Helsinki, kokoustila Kauppala, 3. krs.
Läsnä	Mikko Forssell, Verkkokauppa.com Lauri Kulonen, Päivittäistavarakauppa ry Aino Kuusava, Fashion Finland ry Kai Lindström, SOK Ismo Riitala, Kesko Oyj, pj Eeva Siljala, Lidl Suomi Ky Heli Tolonen, Tokmanni Oy Simo Hiilamo, Kaupan liitto, sihteeri Risto Koponen, Valtiovarainministeriö (vieras kohdissa 1 ja 2) Riitta Partala, Digi- ja väestötietovirasto (vieras kohdassa 3) Ilari Kallio, Kaupan liitto (vieras kohdissa 3 ja 4)

1. Kokouksen avaus ja kilpailulainsäädännön noudattaminen Kaupan liiton järjestämissä kokouksissa

Puheenjohtaja Ismo Riitala avasi kokouksen klo 13.00. Valiokunnan sihteeri Simo Hiilamo kävi läpi kilpailulainsäädännön ohjeistusta, jota todettiin kokouksessa noudatettavan. Todettiin, että Tokmannin edustaja maksuvälinevaliokunnassa Markku Pirskanen on siirtynyt toisen yrityksen palvelukseen ja tässä kokouksessa Tokmannia edustaa talouspäällikkö Heli Tolonen.

2. Maksamisen ajankohtaiset sääntelykysymykset (liite 1)

Valtiovarainministeriön (VM) finanssineuvosto Risto Koponen esitteli ajankohtaisia vähittäismaksamista koskevia sääntelykysymyksiä. Koponen kertoi Suomen Pankin tekemästä aloitteesta säännellä kansallisesti käteisen tarjontaa ja hyväksyttävyyttä sekä EU-komission käteistä koskevan neuvonantavan työryhmän loppuraportista. Työryhmä kannatti erityisesti käteisen hyväksynnän sääntelyä tietyin poikkeuksin. Käteisen tarjonnan osalta toimenpiteet ovat enemmän auki, mutta työryhmä ei edellyttänyt kaupan alan yrityksiltä käteisen jakelua, vaan se nähtiin vapaaehtoisena lisäpalveluna. Työryhmä ei tarkastellut varautumisenäkölmaa.

Koposen mukaan on viitteitä siitä, että komissio esittää käteistä koskevaa sääntelyä, mutta lainsäädäntöesityksen aikataulu on täysin auki. Euroopan tason sääntelyä puoltaa EU-tuomioistuimen ratkaisu käteisen hyväksyttävyydestä julkisten maksujen maksutapana (case Sakan tv-lupamaksut). VM arvioi käteisen hyväksyttävyyden Suomessa hyväksi, sen sijaan haasteita on käteisautomaattiverkon kattavuudessa. VM haluaa katsoa EU-sääntelykehityksen ennen kuin aikoo lähteä arvioimaan tarvetta kansallisille toimenpiteille. Tällöin myös sääntelyä kevyemmät policy-toimet tulee arvioida. Sen sijaan käteisautomaatteja koskeva sääntelyuudistus on ollut valmisteilla.

Käteisestä käydyssä keskustelussa korostettiin euromaiden erilaisia käteisenkäyttökulttuureja, kaupan alan kykyä käsitellä nykyistä suurempaa käteisvolyymia, haasteita käteisen saatavuudessa käteisautomaateista sekä EuroCommercessa käynnistyvää käteistä koskevaa työryhmätyötä.

Koponen kertoi, ettei peruspankkipalveluita koskevaa sääntelyä ole tulossa tällä vaalikaudella. Sen sijaan komissio antaa pikamaksamista koskevan lainsäädäntöesityksen vielä lokakuun aikana ja toisen maksupalveludirektiivin PSD2:n uudelleentarkastelun olevan komissiossa käynnissä. PSD2:n osalta lainsäädäntöesitystä odotetaan ensi vuoden alkupuolella. Koponen kertoi myös digitaalisen euron valmistelutyöstä ja totesi sillä olevan yhteyden myös mahdolliseen käteissääntelyyn. Lopuksi Koponen kertoi yleisellä tasolla alkukesällä tehdystä vähittäismaksamisen varautumissääntelystä.

3. Digitaalinen henkilöllisyystodistus ja sen käyttöönotto syyskuuhun 2023 mennessä (liite 2)

Digi- ja väestötietoviraston (DVV) johtaja Riitta Partala kertoi valmisteilla olevasta digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta sekä eri vaihtoehdoista käyttää sitä kaupan toimipisteissä. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen on tarkoitus olla yhteensopiva eurooppalaisen standardin kanssa (eIDAS-asetus) ja olla ensi askel kohti eurooppalaista identiteettilompakkoa, johon tulevaisuudessa voisi kytkeä esim. eKuitit. Todistus otetaan käyttöön syyskuuhun 2023 mennessä ja sen käyttöönotto kaupoissa on vapaaehtoista.

Kaupat voivat tunnistaa digitaalisen henkilöllisyystodistuksesta esim. ikätiedon tai nimitiedon mobiililaitteeseen ladattavalla tarkastussovelluksella, kassajärjestelmään integroitavalla etäyhteydellä tai myymäläjärjestelmään integroitavalla tarkastussovelluksella. Tunnistautumistapa on hyödynnettävissä myös verkkokaupoissa, mutta sovelluksen yhteensopivuutta toisen maksupalveludirektiivi (PSD2) edellyttämän vahvan tunnistautumisen kanssa vielä selvitetään. DVV on käynnistämässä sovelluksen pilotointivaiheen, johon myös kaupan alan yrityksiä toivotaan mukaan. DVV tekee kuluttajatutkimusta aiheesta, jonka tulokset tulevat olemaan julkisia.

Käydyssä keskustelussa korostettiin tarvetta saada kuluttajalle helppokäyttöinen ja mahdollisemman yhdenmukainen tunnistautumistapa sekä kassa- ja maksupalvelutarjoajien vähäistä kiinnostusta kehittää omia ratkaisujaan, ainakaan ilmaiseksi. Päätettiin seurata digitaalista henkilöllisyystodistusta ja ottaa aihe käsiteltäväksi valiokunnan kokouksessa ensi vuoden alkupuolella.

4. Katsaus esteettömyysdirektiivin kansalliseen toimeenpanoon (liite 3)

Kaupan liiton johtava asiantuntija Ilari Kallio alusti tuotteiden ja palveluiden esteettömyysvaatimuksista, jotka tulevat sovellettavaksi 28.6.2025. Kansallinen lainsäädäntö sisältää siirtymäsäännöksiä aina vuoteen 2030 asti sekä mahdollistaa ennen lain soveltamista käyttöön otettujen tuotteiden käytön elinkaaren loppuun asti (pääosin). Palvelua tai tuotetta ei kuitenkaan tarvitse tehdä esteettömäksi, jos yrityksen oman arvion mukaan siihen tehtävien muutosten seurauksena palvelun tai tuotteen perusluonne muuttuisi perustavanlaatuisesti tai vaatimusten noudattaminen aiheuttaa kohtuuttoman rasitteen talouden toimijalle. Lisäksi Kallio kertoi, että esteettömyysdirektiivin kansallinen toimeenpano tuo vaatimuksia mm. verkkokaupoille ja maksupäätteille.

Käydyssä keskustelussa korostettiin maksupäätteiden toimittajien roolia esteettömyysdirektiivin toimeenpanossa, varsinkin kun kyse on yleiseurooppalaisesta sääntelystä.

5. Katsaus ajankohtaisiin vähittäismaksamisen edunvalvontakysymyksiin (liite 4)

Kaupan liiton edunvalvontajohtaja Simo Hiilamo alusti ajankohtaisista vähittäismaksamisen kysymyksistä. Alustuksessa annettiin tiedoksi varautumissääntelyn sääntelytilanne sekä esiteltiin maksupalveluiden toimintavarmuuteen, korttimaksamisen kilpailutilanteeseen, eKuitin valmistelutilanteeseen, käteistä koskevaan sääntelyyn, digitaaliseen euroon, pikamaksamiseen, toisen maksupalveludirektiivin tarkistukseen ja digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen liittyviä edunvalvontakysymyksiä. Lisäksi Hiilamo kertoi maksuneuvoston Finanssialalle ja Kaupan liitolle antamasta pyynnöstä työryhmän perustamiseksi vähittäismaksujen läpinäkyvyyden parantamiseksi.

6. Keskustelu maksamiseen liittyvistä tavoitteista

Maksupalveluiden toimintavarmuuteen liittyen valiokunta katsoi, ettei ole Kaupan liiton rooli viestiä kuluttajille maksamisen kotivarasta, vaan tämä kuuluu vastuviranomaisen tehtäviin. Maksujärjestelmän toimivuuteen ja erityisesti maksupalvelutarjoajien toistuviin ongelmiin liittyen valiokunta katsoi aiheelliseksi, että Kaupan liitto kävisi keskusteluja maksupalvelutarjoajien ja Finanssivalvonnan kanssa, vaikka valvovalla viranomaisella ei välttämättä ole toimivaltaa maksupalvelutarjoajien toimiessa muista EU-maista käsin. Kyberturvallisuuden osalta valiokunta jätti Kaupan liiton selvitettäväksi, millaista yhteistyötä kyberturvallisuuskeskuksen kanssa olisi tarpeen tehdä.

Digitaalisen euron osalta valiokunta kävi keskustelua, jossa nostettiin esiin tarve velvoittavalle sääntelylle, jotta digitaalinen euro saataisiin Euroopan kattavasti käyttöön kansainvälisten maksukorttien tavoin. Offline-käyttömahdollisuuksien osalta toivottiin skenaariopohjaista tarkastelua (esim. kuinka pitkäaikaisten tilanteiden varalle) ja korostettiin, ettei offline-maksujen takaus tulisi olla kaupan yritysten vastuulla. Digitaalisen euron lompakon mahdollisen enimmäismäärän osalta eurooppalaisessa keskustelussa ollut 3 000 € enimmäisrajaa pidettiin liian alhaisena, paremmin soveltuvaksi katsottiin 6 000 € rajaa. Enimmäismäärä voitaisiin kytkeä luottokorttien luottorajaan keskiarvoon.

Valiokunta totesi, että maksamiseen liittyvää vapaaehtoista tai velvoittavaa sääntelyä ei tulisi säätää seuraavaan neljään vuoteen, jotta maksamisen eri osapuolten resurssit saataisiin keskitettyä varautumistyöhön. Sääntelyllä tulisi olla selkeä tavoite ja tarve, erityisesti tulisi tarkastella, onko kuluttajilla uudistukselle tarvetta, ja sääntelyn tulisi keskittyä lisäarvoa tuottaviin asioihin, sillä kaupan alalla voi olla taloudellisesti haastavat vuodet edessä.

7. Muut mahdolliset asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraava kokous ja kokouksen päättäminen

Valiokunta ei nähnyt tarpeelliseksi kokoontua kuluvan vuoden aikana uudelleen. Seuraavan kokouksen ajankohdaksi ehdotettiin helmikuuta. Valiokunnan sihteeri kartoittaa sopivaa ajankohtaa. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.01.